СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 285. Джерзі Сіті, Н. Дж., понеділок, 7-го грудня, 1936. — VOL. XLIV. No. 285. Jersey City, N. J., Monday, December 7, 1936. THREE CENTS

РОБІТНИКИ ПОСПІШНО ЗАПИСУЮТЬСЯ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ВАШИНҐТОН. — Зоглядну на те, що 5-го грудня в опівночі минає речинець внесення зголошення на забезпечення життя, в цілому краю робітники кинулися до реєстрації.

За обчисленнями уряду, число робітників, що мають внести ці аплікації, буде коло 26 міліонів. В останніх днях до урядів напливає справжня повінь спізнених аплікацій, причому одначе багато підприємців не хочуть виповняти аплікацій. Почтові уряди стараються нотувати тих підприємців, що не подали по ідентифікаційні числа. Уряд каже, що покищо він не має наміру карати тих підприємців.

Багато робітників теж мають клопоти з виповнюванням цих аплікацій, коли вони працюють під прибраними іменами або коли вони вкривали перед підприємцями свій справжній вік. Тепер податковий уряд видав розпорядок, що такі робітники не потребують подавати правдивих даних на цих аплікаціях, себто вони можуть далі вкривати своє правдиве імя й свій правдивий вік на аплікації, що переходять через руки підприємця. Одначе пізніше такі робітники повинні донести Раді Забезпечення ці факти так, щоб цих карток не бачив підприємець.

Ріжні організації підприємців почали вже зміцнювати кампанію проти закону забезпечення робітників на старі роки.

МИРОВА КОНФЕРЕНЦІЯ.

БУЕНОС АЙРЕС (Арґентина). — Лямас, міністер Арґентини для заграничних справ, заявив у своїм привіті для першого пленарного засідання Міжамериканської Конференції для Вдержання Миру, що відвідини президента Рузвелта на конференції були справжньою благодаттю для демократії. Він назвав Рузвелта апостолом миру.

Пані Каролайн О'Дей, конґресманка з Ню Йорку, виступила на конференції з промовою за світовий мир. Вона предложила конференції меморіял у цій справі, підписаний півтора міліонами людей. Вона взивала конференцію поробити рішучі кроки, щоб не допустити до нової світової війни, що без сумніву буде найстрашніша з усіх.

Група республик Центральної Америки вже зорґанізувалася за активний спротив проти заходів втягнути Америку в світову війну.

СТРАЙКИ І ЛОКАВТИ.

ДІТРОЙТ. — Тут покінчився страйк робітників підприємства „Мидленд Стіл Продуктс Ко.". Робітнича юнія каже, що угода приносить робітникам 90-процентову побіду.

Підприємці з „Питсбурґ Плейт Ґлес Ко." відкинули пропозицію представників уряду, щоб зійтися на конференцію з представниками робітників. Представники робітників підприємства „Либі-Овенс-Форд Ґлес Ко.", що застрайкували для симпатії зо страйкуючими робітниками попереднього підприємства, згодилися на конференцію з представниками уряду. — У Найлс (Мішіґен) застрайкували 600 робітників підприємства „Конір Ко.", що фабрикує металеву мебль.

ВІДГУК ЧОРНОГО ЛЕҐІОНУ.

ПОНТІЯК (Мішіґен). — Капітан пожарної стації Вилієм Г. Бренберн застрілив пожарного сторожа Доналда Слошера за те, що він висмівався з Бредберна за приналежність до Чорного Леґіону, американської фашистівської організації. Вбивши Слошера, Бредберн застрілив себе самого.

Бредберна подала як члена Чорного Леґіону лава присяжних суддів, що розсліджувала Чорний Леґіон. Бредберн лишив картку, в котрій написав, що він убив Слошера, бо він говорив забагато.

Процес проти членів Чорного Леґіону за вбивство одного мурина просто „для вправи в стрілянню до влучі" закінчився засудженням 5 підсудних на досмертну вязницю. Суд приготовляє ще одну розправу проти членів цеї терористичної організації.

ЗА ПРИГОТУВАННЯ ДО ПОДРУЖЖЯ.

МІДЕЛТАВН (Конетикот). — Заходами Весліянського університету відбулася тут конференція в справі подружжя, що обговорювала ріжні соціологічні й етичні питання, звязані з подружжям.

Норман Е. Геймс, професор університету Колґейта, говорив у своїм рефераті на конференції, що інтеліґенція американського народу зменшується на 3% на кожде століття, та що це є поважною загрозою для будучности демократії в Америці. Ралф Ґарлов, професор у Колеґії Смита, говорив про шкідливість примушувати подругів жити разом, коли вони не мають до себе любови. Багато промовців заявилися за те, що молодих людей треба підготовляти до подружжя, а не ждати, що самий шлюб уже дасть їм потрібні відомости.

ХОЧЕ ОБВИНУВАЧУВАТИ ҐУБЕРНАТОРА.

Сенатор Вудворд, републиканець, поставив у леґіслятурі Пенсилвенії внесок, щоб стейтового ґубернатора Ерла обвинуватити за те, що він не виконує закону проти вуглевого бутлеґерства.

ПРОТИЖИДІВСЬКІ ЗАВОРУШЕННЯ В ПОЛЬЩІ.

В Замброві, пов. Ломжа, відбувався ярмарок. Вже від самого ранку почали збіратись групи молоді, узброєні в палиці, які домагалися, щоб жиди покинули лавки й будки. Заки жиди спакували товари, товпа впала на них і почала грабити частину товарів. У багатьох жидівських мешканнях і крамницях повибивали вікна. Здемолювали також крамницю И. Левінської і знищили багато товарів. З Ломжі приїхали скріплені поліційні відділи, привернули лад і арештували кількох справників заворушень.

ВІДКОПАНИЙ СКАРБ.

У Садку під Сєрадзом коло Лодзі В. Цішевський підчас копання керниці натрапив на скарб. В глибині керниці лежала обкута залізом скриня, а в ній старі золоті монети. Цішевський хотів зголосити скарб владі, але його жінка скрила скарб і досі не хоче його видати. Цішевську притримали. В її мошонці знайшли кілька штук старих золотих монет. Всетаки вона не хоче сказати, де сховала скарб.

ОСТРІВ БЕЗ ЖІНОК.

У групі Кокосових островів, положених на Індійському океані, де є два більші і 18 малих острівців, є один, де побут жінкам є заборонений. Це острівець з важною стацією підморського телеграфу, який лучить Індію з Австралією. Там і побудували морську лічтарню. Інжініри та англійські офіціялісти, які перебувають на цьому острівці, мають до послуги 30 китайців і індійців, але ніодної жінки. Тільки що кілька місяців причалює туди пароплав і звичайно на його покладі прибувають жінки інжинірів і урядовців підморського телеграфу, щоб відвідати своїх мужів. Поза цими рідкими відвідинами мужчини, які згодилися контрактом на кілька літ служби на Кокосових островах, мусять вести парубоцьке життя. Треба пригадати, що підчас світової війни Кокосові острови стали славні як свідок морської битви, яку звели тут зі собою австралійський кружляк „Сидней" і німецький „Емден". Німецький затонув.

ВТЕКЛИ З СССР.

Недавно віхав через міст у Скалаті на польський бік повним розгоном вантажний самохід з двома людьми, які цим робом втекли з території СССР. Тепер у Підволочисках відбулася кордонна польсько-совєтська конференція. Рішили самохід звернути властям СССР. Шофер і його помічник висловили охоту залишитися в Польщі.

СКІЛЬКИ В БОЛЬШЕВИКІВ ПЛАТЯТЬ ЗА ПРАЦЮ.

Офіційні відомости большевицької преси про заплату робітникам у СССР говорять, що ця заплата дуже висока. Але безпосередні звідомлення з місця праці говорять що інше. „Комуніст" з 2. листопаду ц. р. пише таке: „У колективнім господарстві ім. Молотова, вознесенського району, засіяно того року 28.5 гектара рижу. З цієї площі колгосп зібрав по 40 сотнарів з кожного гектара. Колгоспники артілі (себто робітники колективного господарства) одержали по одним кільограмі рижу за один трудовий день".

САМОГУБСТВО ЗА ДОВГ.

В токійськім окружнім суді відбулася цікава розправа за намову до самовбивства. Самовбивник на імя Ванатабе мав 26 літ і задумав заложити собі підприємство. Тому позичив собі у своєї замужної сестри 2,000 ен, та приобіцяв заплатити довг із відсотками. Одначе підприємство не вдалось і він стратив всі гроші. Коли сестра почала домагатися звороту своїх грошей, Ванатабе запропонував їй, що він покінчить самогубством, тільки тому, щоб сестра могла дістати свої гроші. Його пропозицію приняли. Ванатабе обезпечив своє життя на 50,000 ен, а сестра заплатила за нього першу вкладку. По довгих ваганнях Ванатабе на рішуче домагання сестри і її чоловіка на їх очах випив отрую і вмер. Одначе ціла історія виявилась і справа опинилась у суді.

ФАБРИКА ВОВНИ З МОЛОКА.

В Медіоляні підписали умову в справі італійського патенту на виріб „лянітолю" (штучної вовни з казеїни, це є продукту, витвореного з молока). Згаданий патент набула група польських промисловців, що — як про це пишуть — розпоряджає капіталом 4,000,000 зл. Фабрику „лянітолю" відчинять 1937-го року в Лодзі. Початкова продукція „лянітолю" обчислена на близько 1,000,000 кг. Цим робом припиниться ввіз закордонної праної вовни до Польщі. Щоб витворити 1,000,000 кг. „лянітолю", треба переробити 33 міліони літрів молока. Повстане ряд фабрик казеїни.

З НЕНАВИСТИ ДО ТЕЩІ.

В Скаржиську знайшли стареньку матір лікаря д-ра Міхальського мертвою. Вона померла від удару тупим знарядом у голову. Рівночасно пропали гроші й деякі дорогоцінності з дому. За вбивником повели слідство. Виявилося, що вбивницею є Юзефа Кренціщувна, літ 20, служниця докторової Міхальської. Кренціщувна вбила старушку сокирою. В мешканню служниці знайшли металеву скринку-касетку, ще не відчинену, металеву коробку з 16 пять-рублівками, брилянтову брошку й інші предмети вбитої. Служниця заявила, що до злочину намовила її жінка доктора Ванда Міхальська на тлі ненависти невістки до тещі. Міхальську арештували також.

ТРУПИ Й РАНЕНІ ПІДЧАС ВЕСІЛЛЯ.

Підчас весільного пиру в Чобрині, липницької ґміни коло Ліди, два приявні почали бійку, підчас якої К. Бурбліс відтяв ніс Дзекцеровичеві. Бійка перенеслася на подвіря, де два брати Бурбліси ранили смертельно двох сусідів. На полі бою залишилися два трупи й три ранені. Спричинників бійки арештували.

ЦВИНТАР НА ЛІЦИТАЦІЇ.

Міська рада в Ґраніцах на Мораві ухвалила зліквідувати військовий цвинтар з часів світової війни, а всі памятники з цього цвинтаря продати на ліцитації.

ПОДВІЙНЕ ЖИТТЯ ҐІМНАЗИСТІВ.

При вул. Потоцького у Львові винаймили перед кількома місяцями 4 ґімназисти окрему кімнату т. зв. „кавалерку", щоб, як казали, могли спокійно разом учитися. Господині виказалися сфальшованими шкільними леґітимаціями. Головний герой цієї історії представився як Юрій Бреда. По кількох тижнях виявилося, що всі чотири майже не ходили до школи, зате цілими днями пересиджували на „кавалерці" очевидно не самі. Кошти гулящого життя покривав один із учнів, що вкрав свому батькові ощадности: золоті доляри й австрійські монети та виміняв їх на злоті польські. Вартість украдених грошей більша як 5,000 зл. Коли ж гільтаям починала горіти земля під ногами, головний провідник, Ян Баран, утік, купивши собі передтим мотоцикль, фотографічний апарат, цивільний одяг і т. д. Поліція почала пошукувати на прохання батька марнотравного сина і вкінці зловила його в Ґнезні, куди він поїхав у гостину до своєї „приятельки". Дирекція ґімназії викинула цілу чвірку зі школи.

З БІЛОРУСЬКОГО ЖИТТЯ.

Білоруський місячник „Шлях Моладзі" пише: Літом молодь села Підлисся, барановецького повіту, бажала зорґанізувати виставу. Загадали виставити пєсу Аляхновича „Пан міністер". З охотою взялися за працю; багато часу стратили на проби; вивчилися ролі й... зачали старатися про дозвіл у барановицького старости. На жаль, „з уваги на спокій і безпечество публічне" дозволу на виставу не дочекалися! Публичному спокоєві й порядкові в Підлиссю ніщо тепер не загрожує!

КОРОЛІВСЬКЕ АВТО.

Румунський король Карло, що перебував у Празі, уживав до їзди по місті спеціяльного панцирного авта, що його віддала до диспозиції короля чехословацька влада. Ціла каросерія складається з сталевих плиток. Передні і бічні скла зроблені з матеріялу, що його кулі не пробивають. Крім того підніжжя автоматично складається, щоб ніхто підчас їзди не міг вскочити до авта. Зверху авто нічим не ріжниться від інших авт, що їздять по місті.

ЖІНКА ПОТРЯСЛА ІМПЕРІЄЮ

ЛОНДОН. — Любовна історія короля Едварда потрясла самими основами британської імперії. Його бажання женитися з панею Сімпсоновою, двічі розведеною американкою, викликало негодування серед усіх шарів англійської суспільности, як також серед доміній. Значна більшість англійських і домініяльних часописів пригадує королеві, що хоч його любов до пані Сімпсон може бути і щира, проте він повинен поставити обовязок понад особисту приємність, та повинен думати в першій мірі про добро імперії. Премієр Болдвин поставив королеві ультимат: або зірвати з панею Сімпсон і обіцяти ніколи не женитися з нею, або уступити з трону. Правдоподібно король таки абдикує, а своєї вибраної не опустить. Дехто називає за це короля „сильним характером", а дехто „мягким", якому жінка значить більше ніж добро імперії. Сама пані Сімпсонова в ночі потайки виїхала з Анґлії та подалась до Франції. Її пильно стерегли аґенти. Загально припускають, що небавом король вийде за нею, але вже без корони. Парлямент очікує відповіди короля кожної години й на всякий випадок держить бланкет абдикації.

З ЕСПАНСЬКОЇ ГОРОЖАНСЬКОЇ ВІЙНИ.

МАДРИД. — Революційні літаки знов тяжко бомбардували місто. Вони кинули яких 1,200 бомб. Також революційні війська остаточно зломали протинаступ лівих військ і знов підсуваються до осередку міста. В околицях Сантандер, на північнім побережжі, вивязалися між лівими і правими військами завзяті бої. Побідили революціонери, які завдали лівим тяжкі втрати.

МОСКВА ПУСКАЄ ФАРБУ.

МОСКВА. — Московські „Ізвестія" з 24 листопаду ц. р. поміщують редакційну статтю, в якій уже отверто зраджують свій російський шовінізм. „Російському народові — пишуть вони — належиться першенство в родині народів СССР. Він перевів царські завоювання, витворив велику культуру, дав великих людей, геніїв... Усі народи СССР завдячують своє національне відродження і всі господарські здобутки російському народові. Тому він займає передове становище між совєтськими народами, його культура стала спільним багатством совєтського Союзу. Російський нарід стоїть на чолі совєтської родини як найсильніший і передовий, він помагає іншим народам і за те вони його люблять; тому в СССР процвітає совєтська република і тому ми повинні набирати національної гордости на совєтську могутність, на свою любу батьківщину і на вожда народу, товариша Сталіна". Так пише орган партії, яка безпощадно викорінює всякі прояви націоналізму в Україні.

ЗНОВ ЗАКОН, ЩОБ НИЩИТИ УКРАЇНЦІВ.

ВАРШАВА. — В польському соймі перейшов закон, на основі якого забороняється „роздроблювати ті господарства, що повстали внаслідок парцеляції". На зверх польська влада пояснює цей закон тим, що „таке роздроблювання є неекономічне". Але фактично цей закон є звернений проти цього, щоб ті польські кольоністи, які їдуть на наші землі і набувають землю на парцеляції, не відпродували цеї землі українським селянам, як це часто траплялося досі. Польська влада забезпечується на всі боки, а все те в цілі знищення українського народу.

ЗЇЗД УЧИТЕЛЬСТВА СЕРЕДНІХ ШКІЛ.

ЛЬВІВ. — У Львові 22 листопаду ц. р. відбувся зїзд представників українського товариства „Учительська Громада", на який зїхалося багато делеґатів і гостей. На зїзді порушено й обговорено низку важних справ української середньої школи й українського вчительства, зокрема справу підручників для середніх шкіл, програму української мови, далі низку станових справ, участь учительства в громадянській праці і т. п.

УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ ОСНОВИ ПОЛЬСЬКОЇ ПОТУГИ.

ЛУЦЬК (Волинь). — В листопаді ц. р. польська організація на Волині, що називається „Обєднання Польскої Політичної Думки", мала свій конґрес, на якому ухвалила резолюцію, що „Волинь і взагалі східні землі мають надзвичайну вагу для Польщі, а Волинь зокрема рішатиме про величність і потугу Польщі. Тому польська культура й освіта є тим чинником, що міцно звяже Волинь з Польщею".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

МОРЯЦЬКИЙ СТРАЙК

На обіді, влаштованім з приводу зїздів кількох інжинірських організацій у Ню Йорку, виступив професор інжинірії в Нюйорськім університеті з промовою, в котрій закликав студентів інжинірії студіювати справи колективних умов між підприємцями й робітниками, бо без розуміння відносин між робітниками й підприємцями нині ніхто не може керувати ніяким промисловим підприємством. Коли таке говорив професор інжинірії, власне в Ню Йорку ділялися річи, що показують не тільки на національну, але й на інтернаціональну вагу робітничих організацій.

Ведеться на побережжях Америки вже від місяця замітний страйк моряків. Почався він на побережжі Тихого океану й скоро перекинувся й на побережжя Атлянтику. Страйк поважно задержав рух трансокеанських кораблів та поробив кольосальні шкоди корабельним власникам, котрих приходи залежать від правильного руху кораблів та від якнайкоротшого побуту корабля в порті.

Страйк замітний тим, що почали його моряки без дозволу своєї юнії, котра мала з власниками кораблів правильну угоду про умовини праці й не хотіла її ломати перед упливом реченця, до якого вона мала обовязувати. Та робітники станули на становищі, що ця умова їх не обовязує, бо вона й так була зроблена без згоди; наче накинена їм урядовцями юнії. Страйкарі піддалися під керування страйкового комітету, так званого „комітету оборони моряків".

Як можна сподіватися, власники кораблів заявили, що цей страйк неправний, бо він є нарушенням обовязуючої ще умови між ними й робітниками. Вони стали ломати страйк усіми засобами, які їм стояли до розпорядимости, не погорджуючи притому й помічю з боку моряцької юнії, що через страйк знайшлася нагло в положенню страйколомної орґанізації. Власники кажуть, що моряки вдоволені з умовин праці на кораблях, коли вони зробили умову з власниками, а до страйку приступили тільки тому, що їх силою до страйку заставив „комітет оборони моряків". Страйк видимо звертається проти двох чинників: з одного боку, проти власників, з другого боку, проти урядників юнії.

Оноді корабельні вантажники в французькім порті Гавр на заклик страйкуючих в Америці моряків відмовилися виладовувати пакунки з одного американського корабля. Юнія корабельних вантажників, що не вийшла на страйк, відмовилася виладовувати французький корабель „Шамплєн" і вперлася до того, що власники, щоби більше гроша не тратити через задержку корабля в порті, вислали його назад у дорогу до Франції майже зовсім не розладований.

Так життя живими фактами показує, що відносини між підприємцями й робітниками набирають уже не тільки ваги важної домашньої справи, але ваги міжнародньої комплікації.

ЖЕНЕВСЬКЕ УКРАЇНСЬКЕ БЮРО ПРИПИНЮЄ СВОЮ ДІЯЛЬНІСТЬ

Від пятьох літ вело Українське Бюро в Женеві (Швайцарія) акцію на міжнародньому форумі в користь української національної справи. Та тепер Управа Бюра, в порозумінні зо своєю централею, Українським Бюром у Лондоні, вважає за вказане заперестати вести дальшу працю на женевському терені і з днем 1-го грудня 1936 р. женевську філію цілковито звинути. Цю постанову приняла Управа Бюр на тій підставі, що дальша праця Бюра в Женеві булаб для української справи недоцільна та даремна. На такий оборот справи зложилися міжнародні відносини, які в останніх часах запанували. В переконанні, що мотиви такого нашого рішення цікавитимуть українську суспільність, зясуємо їх докладніше, проаналізовуючи міжнародне положення наших днів.

Від якогось часу зарисовується щораз ріжкіше поділ Европи на два табори, яких обопільна ворожість дорівнює релігійній ненависті прихильників та противників реформації в часі трицять-літньої війни. Прірва між національними державами з одного та московськими большевиками і їх прихильниками в Европі з другого боку поширюється і поглиблюється. Межі кожного з ворожих собі таборів зазначуються все виразніше. В тих же державах, що не рішили ще остаточно, по котрому боці боєвої лінії їх місце, йде гостра внутрішня соціяльно-політична боротьба.

До прискореного утворення протибольшевицького фронту держав причинився в значній мірі самий московський уряд, намагаючись викликати большевицьку революцію в Італії в часі війни в Етіопії та спровокувавши жахливу громадянську війну в Еспанії, що пожерла вже десятки тисяч людських жертв. Санкціоністичні махінації московської дипломатії в Женеві не тільки були останнім цвяхом у труну Ліги Націй, а й допровадили до тривкого італійсько-німецького порозуміння. Варварства червоних орд в Еспанії, як палення церков, тортурування духовних осіб, звірські масові вбивства закладників із жінками та дітьми включно, вмисне нищення цілих міст, памяток старовини та творів мистецтва піднесли хвилі обурення проти большевизму в Европі та в цілому світі. Безоглядна інтервенція московського уряду та Комінтерну в Еспанії на користь „людового фронту" відкрила очі міліонам европейців на справжнє єство большевизму та відкинула від Москви деякі держави, що ставилися до СССР невтрально, чи навіть прихильно.

Коли по подорожі графа Чіяно до Берліна Мусоліні проголосив, що Італія піднесить прапор бротьби проти большевизму, то під цей прапор станули ще кілька держав. Наслідком подорожі графа Чіяно до Відня скріпилось порозуміння Італії з Австрією й Угорщиною. Югославія поліпшила свої дотеперішні відносини з Італією, фактично майже відійшовши від Малої Антанти. Румунія наблизилась до Німеччини. І навіть у ЧСР, що на своє лихо все ще тримається союзу з Москвою та віддає чеську й не-чеську землю під осередки большевицької зброї в серці Европи, витворюється чисельна опозиція проти москвофільської політики Праги. Через союз із Москвою втратила Франція навіть свою довголітню союзницю Бельгію. Внутрішні наслідки союзу з Москвою для Франції настільки тяжкі, що національна опозиція проти збольшевізованого уряду Блюма шириться і зростає з кожним днем. Московська інтервенція в Еспанії допровадила московський уряд до фактичної ізоляції в Европі.

Розуміючи, що дальший зріст ізоляції загрожує самому існуванню СССР, большевики роблять тепер розпучливі зусилля проломити ізоляційний фронт держав, викликавши війну в Европі. Вони мобілізують горячково всі большевицькі сили у Франції, Англії, Скандинавії, особливож у ЧСР, а вже найбільше в центрі всіх політичних інтриг в Европі — в Женеві. В Женеві осягли большевики дотепер свої найбільші політичні успіхи, збільшуючи всіми можливими способами противенства між „буржуазними" державами, а головно між Францією з одного та Німеччиною й Італією з другого боку. За два останні роки своєї діяльности в Женеві большевики зробили з неї справжньою твердиною своїх впливів та цілої своєї політичної акції в Европі. Інтернаціональний характер женевської установи та фальшивий демократизм її статутів дали змогу агентам Москви утворити в Женеві організацію, з якою не можуть тепер дати собі ради й ті держави, що впровадили представників Москви до Ліги Націй та помогли тимсамим їм утворити большевицький осередок на берегах Леману.

В часі війни в Етіопії провадили представники Москви в Женеві найбільш санкціоністичну політику. Але й по перемозі Італії, впродовж осінньої сесії біжучого 1936 року, присутність етіопської делегації в Женеві, підтриманої Літвіновом, зробила неможливою участь Італії в працях Ліги Націй. Італійський уряд витягнув із витвореного московськими агентами в Женеві становища льогічні висновки і, по осягненні італійсько-німецького порозуміння, Мусоліні з властивою йому отвертістю заявив у Міляні, що Ліга Націй має зреформуватись або вмерти, та що на реформу Ліги Націй надій небагато. На реформу Ліги Націй надій справді небагато доти, доки до її складу належать представники Москви. Вони не тільки не годяться на ніяку розважну реформу Ліги Націй, а й намагаються скріпити сами ті артикули Ліги Націй, які можуть служити для Москви засобами спровокувати нову війну. Наскільки визнання Італією та Німеччиною національного уряду Еспанії ударемнить цей плян большевиків будемо незабаром бачити. Теперішні поріжнення між Англією й Італією на Середземному морі намагаються большевики допровадити до збройного конфлікту за всяку ціну шляхом найгірших провокацій, для яких модерна техніка морської війни дає дуже богато можливостей; бо від викликання війни між великими державами Европи залежить саме існування СССР, опертого тільки на експанзії хижацького московського імперіялізму.

Акція московських агентів витворила в Женеві таку задушливу й отруйну атмосферу, що найповажніші наради представників великих держав відбувалися в останнім часі головно поза межами Ліги Націй, а навіть поза Женевою, в місцевостях, невідомих для московських агентів. Поважні політики й журналісти, що раніше постійно перебували в Женеві, почали обмежуватися тепер тільки подорожами до осідку Ліги Націй у часі сесій або й узагалі оминати Женеву. Женева, призначена бути місцем інтернаціональних нарад і порозумінь, набула через присутність большевицького осередку в ній такої слави, що й до добрих акцій та починів, які виходять із неї, почали в Европі ставитися з недовірям, а навіть підозрінням.

При таких обставинах буде зрозумілим, чому Українське Бюро в Женеві, яке майже пять років провадило тут українцям дуже добре відому національну роботу, вважало за потрібне з днем 1-го грудня ц. р. опустити Женеву.

Управа Бюра має честь подякувати Українській Суспільності за прихильність та поперття, що їх за час своєї праці від цієї Суспільности зазнала.

(Укбюро, Женева).

ТАЄМНІ ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНІ СИЛИ ЯК АҐЕНТИ С. С. С. Р.

Нераз писали ми про те, що діється на тих територіях, які творили колись царську Росію, а які тепер обняті назвою С. С. С. Р. Писали про голод і смерть міліонів людей, писали про політичний, економічний і релігійний гнет, а вслід за тим про розстріли тисяч людей та заслання соток тисяч на Сибір. Писали про злочинну національну політику большевиків в Україні, яка зміряє до того, щоб вихолостити наш нарід зі всіх його національно-відрубних прикмет і на новітній лад винародовити його та зробити послушними пролетарськими салдатами московського Інтернаціоналу, чи точніше, московськогс централізму.

Свої відомости черпали ми з ріжних джерел: від утікачів, що були наочними свідками тих советських страхіть; від відвідувачів, що їхали до Советів не з ціллю, щоб потвердити наосліп те, що вже їм передтим наложили в голови, тільки, щоб чогось там навчитися. Черпали ми далі свої відомости з української старокраєвої преси, а також з репортажів, описів та книжок розумних чужинців, які були всесторонньо наставлені до Советів та їх ладу, а до українських справ зокрема. Вони то розказують про Совети такі річи, про які західньо-европейській людині впрост тяжко повірити. Й здається, що тому саме, що ці річи виглядають так неймовірно, большевицькі аґенти за кордоном стараються це використати й збити з цього свій капітал і та у своїй загарничній пропаганді представити ці відомости як „брехню фашистівських прихильників", чи „видумку капіталістичних аґентів". У цій пропаґанді помагають їм за кордоном ріжні інтернаціональні течії, які таємнию контролюють велику частину преси, фільм, театрів і інших середників, щоб виробляють публичну опінію, а понадусе — розпоряджають великими капіталами.

Дивним нераз стає, чому саме ті таємні течії, що посідають великі економічні капітали, помагають комунізмові, який прямує до знесення приватної власности, а в тім і тих капіталів, що вони мають. Це тому, що враз із знесенням приватного капіталу й удержавленням його ці таємні сили фактично не випускають його з рук, тільки дістають через те ще більш необмежене право орудувати ним до схочу. Советським капіталом і цілим майном, що його витворили народи в ССС, орудує нині якраз така інтернаціональна кліка, яка навіть натягає на себе чимраз більше суто московську, національну закраску, щоб тільки вдержатися в сідлі та не втратити влади. Щось подібне як нині у Франції, уряд „народнього фронту" Блюма; промощуючи шлях для комунізму у Франції назверх, щоб зацитькати нервовість французів, разураз апелює до їх патріотизму.

Перемога большевизму в Росії це не побіда робітничої кляси, тільки побіда тайної інтернаціональної кліки, яка у своїй боротьбі з західньо-европейською цивілізацією в демагогічний спосіб грала на нервах робітництва, прибираючи лукаво ролю його оборонців. Так, нинішня боротьба в Еспанії це не боротьба „робітників з капіталом", „демократії з диктатурою", тільки боротьба нації з темними інтернаціональними течіями, які, коли би прийшли до влади, то завелиб таку саму нужду, таке саме закріпощення й опльовування релігійних та національних душевних почувань загалу, яке завели большевики в Советах.

До численних доказів, що советський „економічний рай", „свобода", „демократія", це тільки брехня інтернаціональних аґентів, можна також зачислити нову книжку американського журналиста Джана **Ґвітекера**, про яку „Ди Геральд Трібюн" з 15. листопаду ц. р. пише: „...Він поїхав до Росії ще в повних надіях. Його подорож до Москви, як він говорить, була „не так паломництвом, як шуканням нового бога". Але бога він там не знайшов. Росія, в якій він у своїх мріях надіявся здибати корм для свого ідеалізму, виявилася перед ним як „три міліони членів комуністичної партії з одного боку, а маси народу з другого боку. Для перших було все, а для других нічогісінько". Так характеризує молодий американський журналист Росію, до якої він їхав, щоб „здибати нового бога".

Наведім іще один голос, статтю **Вилиема Г. Чемберліна** в місячнику „Ди Амерікен Меркурі" під заголовком „Уроєний рай".

Читаємо там таке: „Візьмім, наприклад, під увагу прикмети соціялізованої медицини. В цьому відношенню ми маємо недавні цікаві свідоцтва Едмунда Вилсона, якого писання характеризують його як рішучого симпатика советського Союзу. В часі подорожі до Росії п. Вилсон набрався шкарлятини і пробув шість місяців у шпиталі в Одесі. Це неправдоподібне, щоб його, чужого відвідувача, післали до найгіршого шпиталю в місті, яке є третім щодо величини в Україні. Всетаки його звіти щодо санітарних відносин, які він сам оглядав, сказатиб лагідно, є неприхильні. Купальні ванни були замінені на місця, куди скидають сміття. В шпиталі було повно мух. Умивального апарату з перебігаючою водою вживали до миття лиця, начиння, полоскання горла і нічних потреб... Особистий доказ учить мене, що що не говорилиб про соціялізовану медицину, вона на практиці в Советах виявила багато недостач. Раз моя жінка, перебуваючи в Сохах, одному морському купелевому місті, над Чорним морем, у якому шаліла недуга малярії, хотіла купити в аптиці хініни. Але їй відповіли, що запаси хініни так обмежені, що вони можуть їх продавати тільки тим особам, що вже захворіли на малярію. Інший випадок: служниця мого приятеля зломила руку. Вона пішла на клініку, де відповідно до советських розпорядків мала дістати дарову опіку. Але там лікар сказав їй, що це нічого поважного і відіслав її з нічим до дому. Щойно коли мій приятель закликав приватного лікаря, показалося, що в неї зломана рука".

Ось так виглядають „досяги робітничо - селянської" диктатури. Большевицькі круги, продажні агенти скритих інтернаціональних течій, у цинічний спосіб все те заперечують і пишуть тільки про „рай" у Советах, думаючи, що в нинішніх часах політичного заколоту й економічної депресії знайдуться такі, що повірять у ту їхню брехню. Та ми мусимо добре тямити, що комунізм це закріпощення і руїна.

Улас Самчук.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина „ВОЛИНІ".

Передрук заборонюється. — Авторські права застережені.

(71)

За цілу дорогу мало зустрічають людей. Не видно революції. Здаєтся відгула війна, вернувся мир, спокій. Он на лівому схилі долини хвилюється пшениця жолобецького пана. Між нею цвітуть волошки і червоні маки. На лузі та очереті цвіте дика коситинь. Спокій.

Коло млина, як звичайно, завізники. Сидять на сонці селяни, курять, регочуть і очікують своєї черги. Знаходяться такі, що знають Матвія.

— Ааа, дайбо здровля! Як маємось? Що доброго, дядьку Матвію? — Та звичайно. Доброго тепер не жди!

Матвій з Володьком зносять мішки, важать їх. Завіз великий і зараз змолоти не вдасться. Прийдеться залишитися на ніч. Ось тільки підживляться коні й назад. Володько поїде, а Матвій залишається.

Поки підкормлюються коні, Володько йде оглянути млин і став. Дещо нагадує йому Лебедщину, але тут став значно ширший, глибший. Стависько також велике. Вода в ставу чиста так, що видно дно і зграї рибок. Над ставом крутяться і кигикають чайки. Володько сідає на самому краєчку дерев'яної запрути і вдивляється в прозору воду. Онде лізе рачок. Так давно не бачив цих цікавих тваринок. Йому приємно сидіти так на сонці і бачити життя, що нагадує дитинство. Але разом, яка велика ріжниця між теперішнім і колишнім. Як неймовірно далеко пішло життя наперед. За цей час відбулася війна, почалася революція. Міняються влади. Змагає до самостійности його пробуджена країна і от-от здобуде цю самостійність. Вона вже вважається самостійною і Володько її громадянин. Він уже це розуміє і йому, навіть, приємно це розуміти. У нього вливається якась частина гордости від того розуміння. Цей млин, ці люди, цей став — все, все навкруги це Україна і навіть отой рачок у ставу, це вже багацтво України. Як радісно, як приємно. І дарма, що он ті селяни так мало почувають себе господарями своєї держави. Вони не можуть цього почувати. В них нема такого прадідного, приємного чуття.

Матвій покликав Володька. Хлопець сам не зчувся, яким чином виникли в нього такі думки. Все це навіяв спогад дитинства. Він зірвався і пішов до батька.

— Ну, так поїдеш до дому, — сказав той. — А завтра рано приїжджай.

Володько відчіплює опалку, гнуздає коні. О, ви, мої добрі коні, думає він. Гладить блискучу пружню шию карої. Вона дивиться на Володька добрим байдужим поглядом. Кірґіз також не перечить нічому. Їм обом байдуже. Вони пройшли війну, пережили дуже багато. Зазнали ці тварини всячини і колиб не купив їх Матвій, їх кости напевно валялися би по ярах разом з тими, яких цілі стоси отут валяються та свідчать про прикрі часи. Добрі, щирі, спокійні тварини.

Володько любить свої коні. Нема причини їх не любити. Він сідає на віз і їде. Їде нешвидко. Шкода гонити коні, а часу досить. Коло хуторів Ляхівці доганяє двох гайдамаків. Володько багато чув про гайдамаків, але ще ніколи не бачив їх. Не мав якось нагоди бачити і й от тепер, невідомо відки, вони тут взялися.

— Стой! — різко гукає один з них. — Куда едеш, маладой чоловек?

Володько зупиняє коні й пояснює. — Харашо! Так і нас с собой подвезьош! Пригай Мітька! — звернувся він до свого товариша.

Володько перечити не бажає. Підвезти їх не така біда. Гайдамаки трохи лаються, що мало соломи на віз намощено. Володько пояснює, що він зо млина їде. Відвіз мішки, тому не міг набирати більше соломи.

Гаразд. Їдуть далі. Володько трохи дивується, що гайдамаки розмовляють по московськи. Ну, але що тепер дивуватися. Їдуть. Яке йому діло до них. Перед Жолобками один з гайдамаків звертається до Володька: — Слиш, козак. Ти атвезьош нас севодня до Кременца. Лошаді імеш харошіе. А что, ані казьонние?

Володько чує і знає, до чого той провадить, але мовчить і не оглядається. „Казьонние"! Тоді коли вони сновигали по полях, грузли в снігових заметах, гибли, мов мухи в осени... Не бійсь... Тоді він один з другим не бачив, що то „казьонние". Вйо! І Володько чомусь злісно хльоснає по конях батогом, ніби вони щось винні.

— Не можу я вас везти сьогодні до Кремянця, — раптом сміло озвався Володько... Гайдамака підняв голову.

— А почему? — Бо не можу!

— Ето не аргумент... Павезьош... Да, да. Павезьош, павезьош! Ні, то ми і лошаді канфіскуєм... Ета казьонние.

Володько далі насуплено мовчить. Що казати. Він дуже добре розуміє тих нахабних парубків може зі сусідського села, які живуть скорше інстинктом, ніж розумом. А раз мають револьвери при боці, що їм тоді на перешкоді трохи погримуватися над безборонним.

(Дальше буде).

При картах.

— То скандал! Чому ви мені заглядаєте в карти?

— Бо мої я вже бачив.

Грибущака відвідав приятель. Бачить, як він пришиває гудзики до плаща.

— А то з тебе раз — каже приятель — то ти сам мусиш пришити собі гудзики до плаща!

Грибущак сумно глянув на приятеля.

— Помиляєшся. Це плащ моєї жінки!

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ХВАЛИ МЕНЕ, РОТЕ.

Англійська посолка лейді Астор з нагоди свого побуту в Ню Йорку розговорилася з ґазетярями про суспільне законодавство.

Не вдоволялася вона тим, щоб говорити про англійське, але заговорила ще й за американське. І то з якого боку заговорила: з боку питання, хто більший ліберал? Президент Рузвелт, чи я, лейді Астор?

Пощо далі дебатувати? Як уже йде про лібералізм, то ми згори знаємо, що Лейді Астор ліпший ліберал, ніж президент Рузвелт... якщо за лібералізм говорить лейді Астор.

РУЗВЕЛТ ЧЕРВОНИЙ?

„Кажуть деякі люди, що президент Рузвелт червоний" (большевик) — каже лейді Астор.

„Якби я була брала участь у політиці в Америці, то ґазети зробили би таке, що Рузвелт виглядав би як учитель недільної школи в порівнанню з моїм лібералізмом".

Отже Рузвелт не є червоний, але він зате щасливий.

ҐАЗЕТИ Й ПОЛІТИКА.

„Ґазети взагалі не значать багато в політичних питаннях", каже лейді Астор.

В Англії вони все були проти мене в більшости справ".

Та чи вона все вигравала проти ґазет?

ЧОМУ ТАК?

Каже лейді Астор, що ґазети не значать багато в політиці, і каже вона, що вона це каже, не дивлячися на те, що її чоловік має ґазету в Лондоні.

Може це й пояснює, чому лейді Астор думає, що ґазети не мають значіння.

ЖІНКА В АМЕРИЦІ Й ЖІНКА В ІТАЛІЇ.

Італійська письменниця Ді Карпенето написала в однім римськім журналі свої спостереження про американську жінку.

Каже італійська письменниця, що американська жінка в очах італійської жінки зовсім інакше сотворіння, як її европейська товаришка.

Чи справді зовсім інакше? Чи не трапилося й у цьому випадку таке, що, дивлячися за ріжницями, глядачка стратила з очей подібности?

ЖІНКА В АМЕРИЦІ.

Отже жінка в Америці відзначається, на думку Ді Карпенето, такими прикметами:

Американка незалежна. Вона товаришує з чоловіком нарівні. Вона має вищу культуру від чоловіка. Вона не віддається, поки не залюбиться. Вона в родинних відносинах чесніша від італійської жінки. Вона еґоїстка й ставить власне щастя над щастя своїх дітей. Вона має часом більше свободи, як їй треба. Вона незалежна в духовім життю. Вона щира.

Чи так справді виглядає жінка в Америці? Чи пише італійська письменниця правду?

ЩО КРАЩЕ?

З писання цеї письменниці можна вносити, що в Европі взагалі, а в Італії спеціяльно, мають інші міри для оцінки жінки, як в Америці.

В Америці цінять у жінці економічну незалежність. В Европі—її залежність. В Америці цінять її, як вона поводиться нарівні з чоловіком; в Европі, як вона в поведінці признає вищість чоловіка над собою. В Америці жінку шанують, як вона виходить замуж за чоловіка, котрого любить; в Европі, як вона виходить за того, кого родичі для неї виберуть.

І в Америці є люди з Европи, що привезла з собою европейські оцінки жінки. Тому в Америці борються з собою часто ці дві оцінки. Котра з них краща?

ЗВІДКИ ЦЕ?

З писання Ді Карпенето виходить, що вона робить деякі закиди американській жінці.

Коли вона називає американську жінку еґоїсткою (себелюбною), то це знак, що вона її осуджує, бо це слово має осудливе значіння.

Цікаво, звідки береться в американської жінки самолюбство? Чи з її виховання? Як так, то з чого саме?

ЖІНОЧА ВІРНІСТЬ.

Каже Ді Карпенето, що чужоложство в Америці є винятковим явищем.

Виходило би, що в порівнянню з Америкою в Европі воно є менше винятковим явищем. Тут певно европейська оцінка й американська сходяться. Обі вони осуджують чужоложство.

Отже знову лишається тільки питання: чому американська жінка допускається чужолозтва лиш винятково?

ЖІНОЧА ЩИРІСТЬ?

„Як жінка, американка є щира, бо як вона залюбиться в іншім мужчині, то наперед скаже своєму чоловікові, заки піде з своїм любком".

З того, що Ді Карпенето називає це щирістю, виходить, що вона це хвалить.

Та чи справді ця щирість похвальна? Адже є гуцульська народня пісня, в котрій чоловік дорікає свому слузі за те, що він доніс чоловікові про зраду жінки.

ПРО ЩО ЙДЕ ЖІНЦІ?

Цікавий причинок до питання, яка властиво є американка, дає недавно видана третя книжка споминів американської письменниці Мейбел Додж Люген під наголовком "MOVERS AND SHAKERS."

У цій книжці авторка пише, нічого не закриваючи, про свої інтимні зносини з ріжними визначними американцями.

Вона каже, наприклад, що їй дуже подобався був американський письменник і ґазетяр Джан Рід. І вона каже, що він подобався їй тому, що мав у собі щось приказуюче, а це заставляло її показати йому, що вона потрапить йому приказати. Цей Джан Рід подобався їй найбільше тоді, як лежав хорий на дифтерію, бо тоді чоловік не має ніякої влади й зовсім підлягає під пануванням жінки, як дитина.

Чи розкриває ця пані душу кожної жінки, чи лиш одного типу жінки?

ЧИ ДОБРЕ БУТИ ЖІНКОЮ?

Едвард Вайнел, купець у Сиракюз, Ню Йорк, побачив на вулиці кучеряву дівчину, що видно була на холод зле одіта. Він закликав її до своєї крамниці та спитався дитини, чи не хотіла би вона мати тепле одіння. Очевидно дівчина була рада мати ліпше одіння, і тоді купець казав своїм склеповим помічницям узяти дівчину до його канцелярії й змірити для неї все нове одіння.

Коли крамничні помічниці розібрали дівчину, вони переконалися, що це не дівчина, а хлопець. Дитина призналася, як їй на імя, скільки років та де вона живе. Покликали поліцая і хлопчина оповів, що його мати заставила його вдавати дівчину, бо мати мала недоношену одіж з його старшої сестри. Через те вона й казала йому носити великі кучері.

Як йому дозволено стяти волосся й перебратися по хлопячому, він сказав: „Я рад, що тепер я хлопець! Кій я не люблю носити суконок!"

Виходить, що не добре бути дівчиною, бо штани вигідніші як суконка.

ДІТИ КОЛИСЬ І НИНІ.

Що крамничні дівчата, розібравши дівчину, пізнали в ній хлопця, це може декому видатися неймовірним. В Англії за королевої Вікторії це було би неможливим. У таких званих добре вихованих дівчат це ще й нині неможливе.

Кажуть, що десь недавно одна нюйорська мати взяла своїх двоє дітей до музею природничих наук. Оглядаючи музей, вони прийшли до дивної птиці, якої в Америці нема. Мати каже: „А це, діти, бузьок!"

„Ши це той бузьок, що дітей приносить?" — питається одна дитина, що їй було 5 років.

„Так", каже мати, „це той птах, що дітей приносить".

Її 4-літня сестричка нахилилася їй до вуха й шепнула: „Чи не сказатиб матері, що то не бузьок діти приносить?"

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ВІЛМІНҐТОН, ДЕЛ.

На інвалідів та політичних вязнів.

Дня 22-го листопаду ц. р. відбулося Листопадове Свято заходом укр. прав. громади. На панахиді зібрано $6.63, а з концерту прийшло $19.80, отже разом доходу було $26.43. По відтягненню розходів вислано до Обєднання $18.83, призначуючи ту квоту по половині на інвалідів і політичних вязнів: Жертвували по $1: о. І. Палій, о. І. Врублевський, П. Сас, М. Марціншин, О. Прокоп, Розалія Косовська, Т. Ґула, Анна Човган, Анна Плішевська, Т. Чорній і І. Гриншин. Дрібними датками було $15.43.

о. І. Палій.

ШІКАҐО, ІЛЛ.

На інвалідів і Рідну Школу.

З нагоди Першого Листопаду бр. св. Петра й Павла, від. 220 У. Н. Союзу, вислало до краю через Обєднання $10, призначуючи ту квоту пополовині на інвалідів і Рідну Школу.

Петро Жовнірчак, касієр.

НАШ ДІМ — НАША КРІПОСТЬ

Хтось сказав, що в світі йде боротьба за молодь. Може це загально сказано. В світі йде боротьба за гостроту й виразистість ідей, а молодь це тільки засіб... Бож хто скоріше прийме всі нові ідеї, як не молодь? Хто стане вірнішими їх носіями й гарячішими визнавцями, як не молодь?

Адже „для повних мрій і думок по коліна глибоке море" (І. Франко).

Большевики небагато роблять собі з невдоволеного новим суспільним ладом старшого покоління. Вони намагаються завоювати й перетворити в „нових" людей молодь. Знають, що це найкраща запорука тривалости їх ідей. Гітлерівські німці й фашистівська Італія міліони видають на громадянське виховання молоді. Пластові організації молоді, літні табори добровільної праці, табори двоїтньої праці на ріллі, спортові організації з військовим вишколом — все це підготування до того, щоб з того покоління, що має колись прийти до слова, виховати: здисциплінованого, карного, вірного й відданого члена нації.

Як німці, так і італійці мають свою державу. Границь тих держав боронять озброєні війська і... здавалосяб, що вони можуть дозволити своїй молоді на вигідніше й свобідніше життя. А проте...

Щож ми, недержавна нація, нація, що має не тільки претенсії, але природне право на свою державність, що ми й наша молодь маємо з цього всього?

Не маємо ані пласту, ані спортових орґанізацій на військовий лад, не можемо улаштовувати собі на взір хочби наших найближчих сусідів ані літніх, ані зимових таборів. Все, що творимо, мусить бути під не нашим доглядом; все це мусить бути... не таке, яким бажалиб ми його бачити. Але одне ми, українці, деб ми не жили, до якої формально держави не належалиб, маємо: свій дім. Оцю малу кріпость. Оцю, як каже Ольга Кобилянська в „Апостолі Черні", **„свою малу Україну"**.

І власне в тих чотирьох стінах нашого дому, на якомуб кусникові землі не стояв той дім, під яким небом не був би його дах, ми, жінки, маємо плекати й розвивати всі ті цінності, що ними під цю пору так дорожать усі державні народи. Нічого в цій малій кріпості не сміє пропадати надаремне. Послух старшим ранґою в цій малесенькій громаді не має бути прикрим обовязком, а виробленим зрозумінням для самої ідеї наказу й підпорядкування своєї власної волі під волю громади, чи вищого в ній.

Виконування своїх обовязків в родині не сміє бути прикрою конечністю, а випливом великої чесноти, що їй на імя „обовязковість".

Патріотичне виховання (можуть його в однаковій мірі навчатись молоді й старі) мусить бути таке обовязкове й самозрозуміле, як те, що вже змалку навчають нас молитися, не красти, чи не брехати.

Не маємо своєї держави, не маємо великих матеріяльних засобів, **але маємо свій дім.** Цю малу кріпость, що до неї нема нікому ніякого права, що її не може контролювати чуже око і — де ми пани.

Як багато **ми, жінки,** маємо та якими великими багатствами розпоряджаємо і — як мало їх використовуємо!

Тому будьмо не тільки матерями, що приводять на світ і годують діти, але й вестальками, що бережуть вічний вогонь на святім жертвинку.

Уважайло, що піддержувати святий вогонь любови до своєї землі й народу, мусимо ми. Тож — пильнуймо, щоб часом не пригас той вогонь, і щоб... прокляття поколінь не спало на нас!

(„Жіноча Доля")

Ганю, дай золотим рибкам іще трохи булочки. В день моїх імянин хочу бачити самі усміхнені лиця.

— То ти еміґруєш із чоловіком на постійне до Нової Зеляндії. Бійся Бога, кажуть, що там ніч, коли в нас день!

— Щож робити? Зпочатку буде мені тяжко, та з часом призвичаюся до того.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ШАНУЙМО СВОЮ НАЦІОНАЛЬНІСТЬ.

Скільки то витратилося часу та списалося паперу; а скільки то міліонів українських синів пролили свою кров та віддали своє життя за те, таке дороге кожному українцеві імя „Україна". А проте ще багато є під цю пору серед нас в Америці таких, що не знають, хто вони, чиї діти, кім, за що. Хоч цілий світ приняв уже назву „Україна", хоч на всіх ґеоґрафічних мапах видніє вже вона, то багато ще наших власних людей бояться цеї назви й стидаються її перед чужинцями.

Приходить мені на думку цей новий закон, ухвалений недавно в Америці, що зветься „ди сошел секюриті ект". У звязку з цим законом міліони робітників, а в них сотки тисяч українців, муситимуть виповнювати бляннети, на яких є зазначене місце уродження. Виринає питання, чи всі українці впишуть у рубрику уродження „Україна", чи може впишуть так, як вписували в часі цензусу в 1930 році, у висліді чого було записано українців тільки щось 58,000. А ми знаємо, що коли почислити тільки тих українців, що зорґанізовані в обох Союзах, в Народній Помочі і в Провидінню, то їх більше можна нарахувати. Де поділася решта? З недбальства пропала для нас, а своїм числом збагатила якусь чужу націю.

Інші народи дбають про те, щоб їх число вийшло якнайбільше. Бо потім відповідно до їх чисел рахуючися з ними чи то в політиці, чи деінде. Тому, наприклад, поляки, чи росіяни ніколи не впишуться під рубрику „українець", тільки під свою власну національність. Чому багато наших людей роблять інакше? І то багато таких, що вже ніби освідомлені і вдома вживають слова „українець", Україна", а навіть кажуть, що це слово дороге для них і вони його люблять. Чому поступати інакше вдома, а інакше між чужими? Було сказано вище, що цілий світ признає слово „Україна" і можна його знайти в усіх ґеоґрафічних мапах. Колись, кільканадцять літ тому, то було трохи тяжче; бо тоді ще не узнавали нашої національности, і чи ми противилися тому чи ні, нас записували урядники так, як собі хотіли. Нині часи змінились і кожний урядник, кожна стенографістка на перше жадання відразу впише вашу рідну назву під рубрику уродження. Це треба мати на увазі і все памятати, що коли ми хочемо, щоб нас інші шанували, мусимо в першій мірі навчитися шанувати себе і свою національність і самі її не цуратися. Бо в нашій національности нема нічого такого, чого треба було би стидатися. Навпаки, є в ній багато такого, на що ми всі можемо бути горді.

М. Давискиба,
Бостон, Масс.

В ПАМЯТЬ АННИ ЙОНКЕР.

Товариство Канадійсько-українського Жіноцтва розіслало таку відозву:

Болючо відчули ми, як також наші сестри в Рідній Краю, втрату великої української патріотки Анни Йонкер.

За благородні діла Покійної її княжі жертви на всякі народні цілі, за ревну працю на народній ниві, за її щире серце, а вкінці за матеріяльну поміч сотням нещасних і убогих постановив Союз Українок у Львові вшанувати память народньої діячки створенням **„Українського Жіночого Культурного Видавництва імени Анни Йонкер"** при Централі Союзу Українок у Львові.

До цеї справи Союз Українок забрався негайно і вже на цю ціль проголосив збіркову акцію на Рідних Землях. Централя Союзу Українок у Львові віднеслася тепер з просьбою помочі до Т-ва Кан. Укр. Жіноцтва у Вінніпеґу.

Т-во Кан. Укр. Жіноцтва, якого Покійна була основницею і до останних хвилин свого життя його провідницею і головою, зрозуміло ціль і потребу створення такого „Укр. Жіночого Культурного Видавництва", котрим не лише вшануємо память великої патріотки, бл. п. Анни Йонкер, але і причинимось до освідомлення українського жіноцтва. Бо лише свідоме українське жіноцтво зможе виховати свідомих синів і дочок, які постоять за добро і волю нації. Видавництво має на ціли ширити знання серед українського жіноцтва, видаючи дешеві книжечки на ріжні теми, як: виховні, гіґієнічні, гуманні, господарські, економічні, історичні і т. п.

Приступаючи до збірки, доложимо всіх зусиль, щоб зібрати $500 долярів на цю ціль і цею сумою допомогти нашим сестрам на Рідній Землі доконати такого великого і конечного діла.

Збіркову акцію ми вже почали в першій мірі від себе самих. Наші члени, розуміючи вагу розпочатого діла, жертвенно зложили від себе $5 до $25 на цю ціль. А що число наших членок є невелике, то звертаємося до свідомих українців, приятелів, знайомих та щирих друзів Покійної, які шанували та цінили її працю, і просимо помочі в тім благороднім ділі.

Жертви просимо слати на адресу:

Miss Dershko,
c|o Bank of Montreal,
cor. Selkirk & Arlington
Winnipeg, Mann.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

АЛЕНТАВН, ПА.

На рідне село.

На заклик допомогти докінчити будову Українського Дому в селі Середнє Велике, повіт Лісько, українські громадяни з громад Нортгемптон і Алентавн, Па., зложили $76. І так: громада Нортгемптон, Па., зложила $43.90; Український Горожанський Американський Клюб в Алентавн, Па. $5; Марія Гадук $5; по $1: І. Тхорик. **мол.**, М. Солджак, Ева Куцяба, П. Геба, Пазя Марущак, о. Дм. Сенета; по 50 ц.: М. Блащак, М. Гришко, Ева Брянко, В. Прокопич, Текля Пазько, О. Попик, О. Клапко, В. Ракочий, Д. Турчин, П. Кметь, М. Вернійовський, Марія Кіцак, І. Завидюк, П. Малий, Анна Барняк, С. Малий, Т. Бончак, С. Коколюс, М. Коченаш, Марія Фаник, А. Блащак; по 25 ц.: Г. Біленький, Т. Лось, Текля Король, О. Войчишин, Танька Камінська, В. Гришко, Г. Тереференко, П. Галасовський, Анна Салаш, Анастасія Турчин, Р. Бойко, І. Макара, П. Михальцьо, Ю. Федак, Ева Саврук, І. Федорак, М. Заричанський, М. Юрканич, В. Скрутніцький, М. Саврук, Решта дрібними.

Гроші в сумі $76 вислано на руки голови будівельного Комітету У. Н. Дому, Миколи Тхорика в Середнім Великім, повіт Лісько.

Збіркою занялися громадяни: Іван Тхорик, **мол.**, і Михайло Солджак.

Іван Тхорик, мол.,
Михайло Солджак.

Безцільне.

— Кажете, пропав вам пес? Дайте оголошення до газети.

— Не оплатиться! Мій пес не читає газет...

ЩО Є ЕСПАНСЬКЕ?

Громадянська війна в Еспанії зацікавила ввесь світ, люди звернули увагу на багато фактів, що торкаються тієї країни, а досі були невідомі. Крім вісток, що торкаються тієї країни, людей, відносин і т. п., насуваються ще інші, виімково доволі численні, звязані з тією країною переважно своєю назвою.

Про **еспанку — ґрипу** — багато писати не треба. Ця недуга назву достаточно спопуляризувала. Треба собі пригадати, що вона навістила Еспанію в 1918 році, а відси поширилася майже по всьому світі як пошесть.

Не менше популярні є **„еспанські козли"**, так добре відомі підчас світотої війни рухомі перешкоди з кільчастого дроту. Ця назва торкається також перешкод, яких ухивають при тресурі молодих і тяжких до науки коней.

Коли вже говоримо про тресуру коней, треба згадати про **„еспанський крок"**, якого вживають у вищій школі їзди.

Далі відомий є у Франції "Vent d'Espagne" („еспанський вітер"), що віє з верхів Пиринеїв із країни басків.

Із природи відома **еспанська трава**, що росте в південній Европі й на островах Канарійських. Відомі є теж **еспанські вина**, як н. пр. Маляга або Рансіє з околиць Аліканте, Ґарначо (араґонське) Мускат (із Андалюзії), новокастилійське мускатове з Естремадури, делікатне червоне вино.

Еспанська муха — рід хруща з родини міхуроватих, довга на який цаль, смараґдово-зелена.

Еспанська крейда (стеатит), мінерал, служить до рисування на шовку, сукні (кравецька крейда), до смарування частин машин і т. д.

Еспанська троща — рід бамбусової пальми, що росте на Борнео, Суматрі, Маляйському півострові. Обробленої вживають як палиці, у Китаю і Японії будують навіть мости з такої трощі, роблять меблі й інші предмети.

Еспанська стінка — рухомі стіни на рамах з дерева або металю, також у формі жалюзій, готові до зісування.

При науці плавання вживають термінольоґії: плавання **„еспанським стилем"**. Це рухи одної руки понад другою та сильні скорчі колін із викиданням.

Спаніоль (Еспаніоль) делікатна, гостра табака, первісно із зафарбованих на червоно листків габани (гавани).

Спаніолі, потомки жидів, що прогнані з Еспанії в 1492 році виемігрували на Балканський півостків.

Еспанські карчохи (**Cupara**), ростина схожа на будяк Молоді головки цвітів, які плекають у південній Европі, уживають до страв, як городовини.

Еспанська жерявка (красоля) **Tropecolum**. Карлувата ростина. Походить із Перу. Листя уживають як салати. Пуплішки й недостиглі овочі маринують в оцті, як каперки.

Еспанський дрік (зіноват — **Stipa, Macrochloa tenacissima**) трава, що дико росте головно в Еспанії та Альжирі (по арабськи Альфа або Гальфа) служить до виробу плетених предметів, головно до фабрикації паперу.

Еспанська конюшина — Еспарзета (**Onobrydris**) дівойник або заячий горох. Росте по горбах, степах і полях, цвіте рожево від травня до липня. Сіють також на пашу для худоби.

Еспанський перець (**Capsicum**) або червоний перець, паприка.

Еспанське мило (оливне або марсельське) — мило мішане з оливою і натроном. Давніше аптичне.

Еспанська трава (**Phalaris**), писана, шовкова трава, тростниця. Її породу плекають для прикрас, а насіння тростниці канаркової (Ph. canariensis), що росте в південній Европі, служить як корм для канарків.

Еспанська червінь (**Carthamus**), світлушка, крокіс. Походить із Персії. Крокісом красять ложки та крашанки на Великдень.

Еспанська верба (**Ligustrum**), бирючина, жимолодь, жостір. Кущі й дерева, цвіте біло, а ягоди чорні, неприємні в смаку. Дає добрий токарський матеріял. На еспанській вербі живе гусільниця мотиля — яскраво украшена. Мотиль цей зветься в українській термінольоґії **дюк калиновець**.

Еспанський горошок (**Lathyrus odoratus**) горошок пахучий. На українських землях плекають його по городах.

Пляєтер з еспанських мух, оливи, жовтого воску та терпентини, натягає на шкірі міхур. Подібна масть із таких мух для ветеринарійного вжитку.

Спеніш Страйпс, легка тонка вовняна матерія, головно в ясних колірах. Вживають переважно на Сході.

З ІСТОРІЇ РУМУНІЇ

Куди сягало українське володіння?

Румунія це найбільша держава Малої Антанти, займає простір більше ніж двічі такий великий як Чехословаччина. Населення має 17 міліонів, з того коло один міліон українців. Румуни належать до романського племени. Предки нинішніх румунів це тракійське племя даків*), яке в другім століттю після Христа златинщилося. Втратили свою мову й говорили латинською мовою. Та в середньовічних часах переходили територією нинішньої Румунії численні словянські племена, мандруючи на Балканський півострів. Коли в сьогоднішній румунській мові подибуємо багато із словянських мов, то це є незаперечний доказ словянського впливу на розвиток того народу. Румуни приняли також християнську віру в Царгороді, одначе не приняли царгородської богослужебної мови (себто грецької), а церковно-словянську. Богослужебні книги прийшли до Румунії із сусідньої Болгарії, де церковно-словянська література процвітала головно завдяки ученикам Методія, яких прогнав із Моравії велико-моравський князь Святополк. Отже церковно-словянська мова була в середньовічних часах у Румунії мовою освічених верств аж до 15 і 16 століття. Щойно в пізніше румунські письменники стали писати по румунськи, одначе таки кирилицею. Аж у 19 столітті стали вживати латинки.

Політично в середньовічних і нових часах жили румуни в своїх князівствах: Мультанах (Молдавії) та Волощині (де лежить головне місто Букарешт). Їх князі аж до другої половини 19 століття були під зверхністю Туреччини. Щойно в 1878 році стала Румунія незалежною державою після берлінського конгресу.

* * *

За Ярослава Осьмомисла (1152-1187) територія при Дунаю з побережжям Чорного моря (що нині належить до Румунії) належала до Галицької держави. Князь Ярослав Осьмомисл побудував над Дунаєм місто Новий Галич (нинішній Ґалац). У Ґалацу похований гетьман Мазепа. Як Австрія заняла Галичину в 1772 році, то в році 1775 на тій основі, що землі над Дунаєм належали да Галицького князівства (за Ярослава Осьмомисла) прилучила й Буковину до австрійської держави.

*) Дакія за часів римського цісарства країна між Тисою, Дунаєм, Прутом і Дністром. Столицею Дакії було місто Сарміценґетуза (сьогодні Ґатсеґ у Семигороді). Даки часто нападали на римські території, аж поки їх не покорив цісар Троян (101—107) і перемінив їх державу у дакійську провінцію, яка пізніше за цісаря Авреліяна дісталася ґотам.

— Що вам у ніс?
— Комар укусив.
— А ви вбили його?
— Та деж би! Я є членом товариства охорони звірят!

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 14. листопаду помер у 54-му році життя СЕМЕН ГІРЧАК, член бр. св. Николая, відділ 175 У. Н. Союзу в Дітройт, Міш.

Покійний родився в селі Теренча, пов. Сянік, полишив жінку і пятеро дітей.

Жінка покійного, Олена й діти складають подяку братству й У. Н. Союзові за скоре виплачення посмертного.

В. Бартош, секр.

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ. (65)

Деякі з дикунів почали сміятися, дивлячися на Тарзана, як він корчиться з болю. Але по кількох хвилинах Тарзан успокоївся й лежав непорушно на мураві. Дикуни й собі успокоїлись та почали дрімати. Крізь напів закриті повіки дивився, що вони роблять. Нараз він зірвався з вільними руками та розірваними путами.

Це не сталося чудо. Коли він лежав на землі, він доглянув гострий камінь, на якім можна було розірвати мотуз. Він ляг на цей камінь плечима, звертаючи на нього шнурок, що ним скручені були його руки. Щоб відвернути дійсну увагу від того, що він дійсно робив, він удавав хворого. Фактично він не корчився з болю, тільки на камені перетирав пута.

Скориставши з моменту, коли дикуни трохи задрімали, він зірвався й, схопивши Кида під паху, підскочив зиїдної сили вгору та зловився одною рукою за гиляку. Ще один рух і він враз з Кидом був уже на гиляці й, розглядаючись бистро довкруги, почав спинатися по гиляках угору. Дикуни зірвалися й хвилю стояли отерпілі.

Їх ватажок скоро зміркував, що треба щось почати. Але що? Він мав приказ зловити Тарзана живого. Тимчасом тепер було ясно, що живим він уже не попаде їм у руки. Тому він закричав на своїх підвладних: „Вбийте його! Вбийте чимскорше!" Вслід за тим у сторону Тарзана посипався град стріл і спис. Та ні одна з них не трапила до ціли.